

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus I. De Rubrica hujus tituli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

retinendum, injustè acceptum, sine dubio pro foro poli non erit expectanda Judicis sententia. Si autem officium per alium, absentis loco, peractum foret; & absens etiam per Ecclesiam legitime citatus, contumaciter nihilominus abesset, fructusque reciperet, restitutio quidem pariter facienda esset ex Ecclesiae constitutione, ut patet ex textu, nec opus foret sententiâ Judicis, condemnatoria ad poenam; cum jam lege definita sit, *pro rata temporis*, secus declaratoriâ criminis, ut diximus l. 1. tit. 2. de *constitut.*

140 Et quoniam hoc Decretum de poenis privationis fructuum loquitur non tantum de Parochis, sed etiam aliis quibuscunque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, sequitur 1. sub eo comprehendi etiam Ecclesiam Parochialem, quantumvis tenuem. 2. Rectorem Ecclesiae, qui habet Vicarium ad nutum amovibilem; sic enim cura residet in deputante illum; 3. etiam illum, qui habet Vicarium perpetuum, in quem non transfuit totam curam; secus est, si

obtinuit, ut in sua Ecclesia Vicarius perpetuus legitime sit institutus; 4. eum, qui obtinet Ecclesiam purè baptismalem. 5. Etiam Capellanum, Coadjutorem Rectoris Parochialis, auctoritate Apostolicâ institutum. 6. Coadjutorem perpetuum. 7. Eum, qui habet beneficium habens curam jurisdictionalem. 8. Commendatarium curatum. 9. Habentem duas Ecclesias Parochiales, unitas invicem perpetuo, aequè principaliter, & pares: 10. Etiam eum, qui habet Ecclesiam Parochialem cum Canonatu; debet enim in Ecclesia Parochiali residere, licet ei maneat fructus ex Canonicali praebenda, & solum amittat distributiones; quod etiam verum est de habente Canonatum, cui sit unita Parochialis ad vitam obtinentis tantum saltem residendo per alium, ex n. 109. Ex dictis tandem colliges contra contumaciter absentes ex praescripto *Trid. Sess. 24. c. 12.* Sic agendum, ut primo anno priventur dimidiâ parte fructuum; secundo omnibus, & tandem crescente contumaciâ, agendum juxta Canones, ut dictum est supra.

QUAESTIO. V. IN TIT. V. DE PRÆBENDIS, ET DIGNITATIBUS.

Cum magna pars hujus libri tertii agat de praebendis, & dignitatibus Ecclesiasticis, ac jure percipiendi reditus in convenientem officio, ac dignitati Clericali vivendi rationem, praestandasque exinde functiones sacri ministerii, congruè praemittitur hic titulus tractandis in sequentibus, ut in Ecclesia DEI decorè omnia, sancteque, ac ordinatè peragantur; quibus positis.

ARTICULUS. I.

De Rubrica hujus tituli.

141 Cum is, qui servit altari, vivere debeat de altari, c. 14. h. 2. & c. 16. eod. Dignus est enim Operarius mercede sua; factum est, ut Clericis altari, seu Ecclesiae servientibus, de bonis Ecclesia-

Tom. III.

sticis, propter officium, quod praestant, assignati sint certi fructus, seu proventus, cum jure illos exigendi. Quoniam autem in re omnes hi tituli exigendi praedictos reditus ex bonis Ecclesiae fundantur in praebenda, vel beneficio, cui quis vicissim praestare debet officium, & ministerium; haec autem non omnino eadem sint, ut constabit ex seqq. de praebendis, & dignitatibus in genere, priusquam descendamus ad alia, dicendum erit. Hinc.

Quaestio est. i. quid veniat nomine *142*
praebenda? Percyra in Elucidario n. 273. dicit inter *Canoniam*, & *praebendam* esse discrimen, quod Canoniam, seu Canoniam sit jus ipsum spirituale, exercendi Ecclesiasticum, & divinum officium, Canonice incumbens; *Praebenda* verò jus ab hoc officio dependens ad percipiendos Ecclesiasticos reditus. Verum sic defini-

E tur

tur *præbenda* solum spiritualis; unde loquendo de illa *generaliter*, rectè dicitur, jus percipiendi reditus annuos ex bonis Ecclesiæ propter officium, & ministerium, quod vicissim ei præstatur; unde si officium sit spirituale, *præbenda* dicitur *spiritualis*; si *temporale* (puta æditui, organistæ &c.) *Laicalis*, seu temporalis; ex hoc sequitur, canoniæ, & præbendam non esse idem; quia Canonica, seu Canonicatus est jus habendi stallum, seu sedem in choro ad cantandum, & legendum, cum voce, seu suffragio in Capitulo, quod stat sine præbenda; hinc potest aliquis esse Canonicus sine præbenda; & præbendarius sine Canonicatu, ut pluribus ostendit Barbosa in Rubric. hujus tit.

143 Quamvis autem quandoque contingat, quòd quis habeant canoniæ sine præbenda (& ideo Canonici sine præbenda dicuntur *honorarii*, seu Canonici *in herbis*, quia licet careant præbenda, sunt tamen in spe, & expectatione proximè vacaturæ, sicut Canonici præbendati dicuntur Canonici *in floribus*, sic Desselius *h. t. q. 2.*) recepto tamen in Canonicum, non assignatâ, sed solum promissâ præbendâ canonicali, cum primum vacaverit, conferenda est, ex *c. Relatum. q. h. t.* ibi: quoniam igitur dignum est, ut postquam Magister J. in Ecclesia tua Canonicus est institutus, & à te habuit in promissis de conferenda sibi prima præbenda, cum Ecclesia ipsa vacaret, ut debeat præbendæ integritate gaudere: mandamus, quatenus *si idem J. in Ecclesia tua est canonicè institutus, & in choro, & Capitulo, & aliis, quorum usus est communis, potestatem sicut Canonicus habet, ei præbendam, si qua nunc vacat, vel cum ibi primò vacaverit, secundum promissionem tuam concedas liberaliter, & assignes: quia non est congruum, ut præbenda careat, qui in Canonicum noscitur esse receptus.* Sic Alexander III. loc. cit.

144 De eodem agitur in *c. dilectus filius* 19. eod. ubi dicitur quendam T. Canonicum Liconiensem proposuisse, quòd Capitulum ejusdem Ecclesiæ ipsum recipere contemnebat ad præbendam, quam ipsi Episcopus in dicta Ecclesia assignaverat, & inter Episcopum illum, ac dictum Capitulum talis compositio intercesserit,

quòd ipso ab eis recepto in Canonicum, & concessò sibi stallo in choro, & participatione qualibet divinorum, idem *fructus præbenda percipere non deberes, nisi loco proximo vacatura*: Cum autem super hoc apud Alexandrum III. querela facta esset, respondit Pontifex: Cum die tum T. in Canonicum recipi, canonicis non obviet institutis, & vacaturam expectare præbendam, Lateranensi Concilio non sit dubium obviare, nos factò ejusdem Legati illicito reprobo, quod est licitum approbantes: quia *videtur indignum, ut receptus in Canonicum præbenda beneficio defraudetur*: mandamus, quatenus dictos Episcopum, & Canonicos, *ut ei præbendam (cum se facultas obtulerit) non differant assignare*, appellatione postposita compellatis. Facientes eidem portiones quotidianas, quæ sunt in Ecclesia memorata, sine diminutione qualibet assignari. Ex quo deducitur, quòd possit aliquis esse Canonicus sine præbenda; & præbendarius sine Canonicatu, ut pluribus ostendit Barbosa in Rubric. hujus tit.

Questio altera est, quid hic veniat nomine *dignitatis*? *R. dignitatem* posse dupliciter intelligi; 1. In genere, & sic significat gradum honoris, seu præminentiam, præcindendo à jurisdictione, vel officio. 2. In specie, & sic significat præminentiam in choro & Capitulo, cum jurisdictione fori externi; sic Barbosa *cit. n. 13. ex Gloss. in Extravag. Execrabilis* sub Joanne XXII. V. *Dignitas*, & in hac significatione accipitur dignitas in *rubric. hujus tit.* Sub nomine *dignitatis* sic acceptæ (ut sumitur ex *c. Quamvis, de Verbor. signific.*) jure communi venit Abbas, Præpositus, Prior (intellige *Conventualis*, non *claustralis*) Decanus Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiata; Archidiaconus, Primicerius, Archipresbyter, Sacrista, Custos, Scholasticus & Capellanus Magnus, ut exponit Pyrrhus Corradus, *dispensat. Apostolic. l. 2. c. 6. n. 7.* Pereyra autem in *Elucid. n. 293.* ait, *dignitatis* in Ecclesia Cathedrali appellatione venire tantum Archidiaconatum & Archipresbyteratum: hæ enim in jure communi habent dignitatem ex solo nomine: alii autem personatus, & officia non sonant in nomine dignitatis, nisi consuetudo sit in contrarium, & de præposito, thesaurario, Decano, Præceptore & Sacri-

Sacrista, ex variis citatis refert Barbosa *Ap-
pell. 72. à n. 3.* Canonicatus non venit pro-
priè dignitatis appellatione, sed largè, ut
tenet Aloysius Riccius in praxi rerum fori
Eccles. resol. 90. n. 1.

146 *Not.* autem inter ipsas dignitates esse
inæqualitatem. Nam aliqua sunt *minores*,
aliqua *maiores* post dignitatem pontifica-
lem, quales sunt illa, quæ in Ecclesiis
Cathedralibus post Episcopalem sunt ma-
jores, ut notat Barbosa *cit. n. 2.* volens
hanc majoritatem 4. modis cognosci. 1.
Ratione temporis; 2. Ratione prærogati-
væ ordinis. 3. Ratione prærogativæ ordi-
nantis, seu constituentis: 4. Ratione ma-
joris officii. Sed Corradus *cit. n. 14.* re-
ctius docet, eam præcipuè considerari ex
ordine & administratione, quamvis quan-
doque etiam attendatur consuetudo Pro-
vinciarum & Ecclesiarum. Nam vi hujus
prima dignitas aliquando post Episcopa-
lem est Archidiaconatus; aliquando Archi-
presbyteratus; quamvis jure communi
ille isto sit *dignitas major*. Cæterum Perey-
ra in *Elucidar. n. 293.* sic loquitur: Major
dignitas ea intelligitur, quæ in Ecclesia Ca-
thedrali post Pontificalem est major cæ-
teris. *Principalis* ea dicitur, quæ est in Eccle-
sia Collegiali dignitas omnium maxima.
Dignitatis appellatione in commissionibus
causarum venit Vicarius Generalis Episcopi,
item Collector & Subcollector, deinde
Commendatarius perpetuus, tandem Càn-
cellarius Academiae Pontificis autoritate
approbatæ. ut cum multis docet Barbosa
Tract. de Appellativis, Appell. 72. n. 2. & alii.

Ex hoc colligitur, in hac voce *digni-
tas*, quoad ejus acceptionem sæpe variare
consuetudinem locorum, & statuta. Hinc
rectè notat Abbas *c. de multa*, de præben-
dis, illum propriè habere *dignitatem*, qui
vocatur aliquo nomine, quod *in jure* di-
gnitatem significat, esto jurisdictione careat;
quo sensu etiam habentes officium,
seu administrationem & Personatum (hoc
est præminentiam sine administratione, &
jurisdictione fori externi) dignitatem habere
dicuntur, sed sic dignitas non sumitur
strictè.

147 Advertendum præterea, nomine *di-
gnitatis* non venire *Episcopatum* in odiosis,
secus in favorabilibus, ut notat Gloss. in
c. 2. h. t. in 6. V. Dignitatum, & Barbos.
in *Appellativis, V. Dignitas. n. 1.* Hinc
Tem. III.

illegitimus dispensatus ad omnes, & *quas-
cunque* dignitates, etiam *maiores*, non
censetur dispensatus ad *Episcopatum*. Say-
rus de *Censur. l. 6. c. 11. n. 28.* quia dispen-
satio, cum vulneret jus commune, ab
eoque recedat, est odiosa, & consequen-
ter strictæ interpretationis, ut rectè docet
Corradus *cit. l. 1. c. 5. n. 1. ex c. 1.* de filiis
Presbyt. & *c. non potest*, de præbend. in 6.
Excipe nisi dispensatio fiat *motu proprio*,
propter utilitatem publicam, favorem
religionis, vel animarum; Felinus in *c.*
Postulasti, de Rescript. Corradus *l. 1. c. 5.*
n. 31. Deinde, nisi dispensatio super
principali aliàs non fortiretur effectum, in
annexis inseparabiliter. Similiter dignita-
tis appellatione non venit Abbatia in odio-
sis, ut docet Ascanius Samburinus *tom. 1.*
D. 1. q. 2. n. 7. nam Abbatia æquiparantur
Episcopatibus juxta Menoch. *conf. 59. n.*
133. secus in favorabilibus, ut cum multis
tradit Valenzuela *conf. 74. n. 63.* Dignita-
tis appellatione in dispensationibus nec ve-
niunt majores, nec principales. Ita Zor
p. 2. l. 6. c. 3. q. 8. ubi asserit, si Papa dispen-
set cum spurio, ut ad dignitates Ecclesia-
sticas admitti queat, non censeri dispensa-
tum ad majores, & principales.

Ex his dignitas Ecclesiastica pressè 148
sumpta (de qua sæpe fit mentio) potest
describi? quòd sit præminentia habens
administrationem rerum Ecclesiasticarum
cum jurisdictione ordinaria in foro exter-
no. Unde ut sic hæc tria *Dignitas, Per-
sonatus & Officium* differunt: nam *Dignitas*
est administratio rerum Ecclesiasticarum
cum jurisdictione: *Personatus* habet sine
jurisdictione prærogativam v. g. in choro,
& confessu locum honorabiliorem: *Offi-
cium* est administratio rerum Ecclesiastica-
rum sine jurisdictione. Dicitur etiam quis
habere dignitatem nomine, & non re, si
pro consuetudine patriæ, & Ecclesiæ cen-
scatur dignitate præditus, quamvis omni
administratione & jurisdictione careat.
Hæc ex Sylveiro *V. Dignitas*, Molina
tom. 3. D. 620. & Azorio *tom. 2. l. 3. c. 13.*
à q. 3.

Cum autem Religiosi Societatis JE. 149
SU, post solemnem professionem emit-
tant inter alia, duo vota simplicia, alte-
rum sub hac forma: Promitto nunquam
me acturum, vel prætensurum, nec in-
directè quidem *ut in aliquam prælationem,*
vel

vel dignitatem in Societate eligar, vel promotear. Alterum sic: Promitto nunquam me procuraturum, prætersurumve extra Societatem, prælationem aliquam, vel dignitatem: quæri potest, an illi duo termini prælatio, & dignitas, idem vel diversum significant? R. quod Sanchez l. 6. Decal. c. 18. n. 25. non distinguit in priori voto prælationem à dignitate, sed asserat ea duo nomina posita fuisse claritatis gratia: asserit deinde ex mente Generalis Claudii, nomine dignitatis ibi intelligi officia, quibus annexa est jurisdictio ordinaria, vel delegata, qualem habent Generalis, Provincialis, Præpositus, Rector, Visitator, Vice-Generalis, Vice-Provincialis, vice-Præpositus, vice-Rector. Quare non franget votum, si quis procurer fieri Assistent coram Generali, Magister novitiorum, vel Theologiae, Minister, Consultor, Admonitor, Concionator; secus est in posteriori voto, ubi distinguit Prælationem à Dignitate, & asserit nomine Prælationis extra Societatem intelligi Episcopatum, Abbatiam, quæ habeat jurisdictionem quasi Episcopalem, Vicariatum Generalem Episcopi, & quodcumque munus habens jurisdictionem in foro externo in sibi subditos: nomine dignitatis venire Cardinalatum, & quancumque aliam dignitatem in Ecclesia, & si prælatione careat. Officium parochi nec prælatio, nec dignitas est.

ARTICULUS. II.

Quid sit beneficium Ecclesiasticum?

150 **B**eneficium apud Latinos est munus in aliquem collatum, cum de altero quis bene meretur: ac proinde est id, quod in alterius salutem, & utilitatem collocamus. Apud Legistas sumitur pro privilegio, L. util. ff. de constit. sine. idem pro officio serviendi, quod homo homini tribuit ex liberalitate, in usibus feud. de milite Vas. c. Ubertus Beneficium juris est id, quod à jure conceditur, & indulgetur. Beneficium epistola divi Adriani, de quo fit mentio §. Si plures, instit. de fidejuss. est, si unus è multis fidejussoribus de toto debito conveniatur, rectè excipiet, pro rata parte duntaxat solvenda. Apud Canonistas, & Theologos, sumitur pro annuo proventu Sacerdotis, vel Clerici,

quem percipit ex Ecclesiæ bonis, nimirum agris, prædiis, primitiis, decimis, & aliis rebus. In hac acceptione dicitur Beneficium Ecclesiasticum, & juxta Azor tom. 2. l. 3. c. 1. q. 1. & Lessium l. 2. c. 34. n. 1. ex variis sic definitur; est jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis Ecclesiasticis, propter aliquod officium spirituale, auctoritate Ecclesiæ constitutum. Unde constat, tria posse in beneficio distingui. Primum est officium, seu obligatio, qua quis tenetur functionem spiritualem obire, ut facere sacrum, recitare horas Canonicas, administrare Sacramenta; Secundum est jus perpetuum percipiendi certos redditus ex bonis Ecclesiasticis: quod est propriè beneficium, & censetur spirituale, quia oritur ex officio spirituali, in quo fundatur: Tertium sunt ipsi fructus temporeles, qui debent percipi ex bonis Ecclesiasticis, nempe DEO dicatis.

Certum Beneficium Ecclesiasticum, tanquam species continetur sub nomine Præbendæ, tanquam genere. Duplicem habet acceptionem. 1. generaliter, & sic supponit pro præbenda spirituali, præscindendo, an ea præbenda concessa sit in perpetuum, hoc est, ad dies vitæ illam habentis; sive solum ad tempus, etiam auferibiliter ad nutum ejus, qui concessit. 2. Specialiter, prout explicat præbendam concessam in titulum, seu in perpetuum; & in hac acceptione recipit definitionem præcedente numero allatam. Hoc jus secundum se, & formaliter non est aliquid spirituale, sed temporale, cum sit ad percipienda temporalia; dicitur tamen spirituale, quia fundatur in aliquo spirituali, nimirum in obligatione præstandi ministerium spirituale, v. g. celebrandi, ministrandi sacramenta, prædicandi verbum DEI, dicendi horas Canonicas.

Illam porro perpetuitatem juris, per quod definitur beneficium specialiter, & propriè acceptum, volunt aliqui consistere in eo, quod ex se, & fundatione sua non vacet, ac desinat morte possessoris, licet illud habuerit revocabiliter ad nutum concedentis; sic Azor p. 2. Instit. moral. l. 3. c. 1. q. 2. Layman l. 4. Summa, c. 1. Hoc quidem verum est requiri ad beneficium propriè dictum; Sed non sufficere ad beneficium prout communiter accipitur in jure; ac proinde insuper requiri, quod